

Propozycje „Zespołu analizującego szanse i zagrożenia oraz potencjalne kierunki rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich w województwie lubelskim” wskazujące kierunki interwencji (priorytety):

A. ROLNICTWO.

1. Rozwój produkcji wołowiny, mleka i produkcji owczarskiej w oparciu o technologie i metody przyjazne środowisku.

Uzasadnienie:

- Wykorzystanie nowych metod produkcji, postępu biologicznego, unowocześnionego zarządzania produkcją i dystrybucją, lepsze wykorzystanie pasz z użytków zielonych i rodzimych źródeł białka;
- Promowanie zrównoważonego systemu gospodarowania, w oparciu o produkcję roślinną i zwierzęcą ze szczególnym uwzględnieniem terenów z występowaniem ASF oraz innych chorób zakaźnych zwierząt (Wsparcie dla rolników, którzy zechcą zmienić profil produkcji).

2. Rozwój i promocja produkcji metodami ekologicznymi i zintegrowanej produkcji roślinnej i zwierzęcej.

Uzasadnienie: województwo lubelskie posiada odpowiednie warunki do rozwoju takiego typu produkcji, może to być również sposób na sprzedaż po wyższych cenach wyprodukowanych produktów, jest to również odpowiedź na oczekiwania konsumentów oczekujących od rolników większej dbałości w zakresie produkcji żywności oraz zwiększenie świadomości konsumentów dotyczące wartości żywności produkowanej w/w metodami.

3. Poprawa żyzności i wapnowanie gleb.

Uzasadnienie: wg. IUNG w naszym województwie ok. 60% UR posiada odczyn kwaśny lub bardzo kwaśny, a zużycie nawozów wapniowych jest zbyt niskie do potrzeb. Wapnowanie pozwala na utrzymanie prawidłowego odczynu gleby, poprawę przyswajalności składników pokarmowych i ograniczenie uwalniania metali ciężkich ze źródeł rolniczych do środowiska. Badania stanu zakwaszenia gleb. Dopłaty do wapnowania

4. Poprawa gospodarowania zasobami wodnymi.

Uzasadnienie: powtarzające się problemy z ilością opadów w okresach siewu i wzrostu roślin, deficyt wody obliguje do tworzenia systemów małej retencji, melioracji nawadniających, upowszechniania i wsparcia metod uprawy uproszczonej na gruntach ornych i UZ. Nauka rolnicza powinna wypracować i wdrażać rozwiązania pozwalające na lepsze wykorzystanie wody (rozwój pojemności retencyjnej, zatrzymanie wody opadowej w glebie, w celu poprawy stabilności i ciągłości produkcji rolniczej oraz osiągnięcia efektów środowiskowych). Energia ze źródeł wody z małej retencji byłaby sposobem na powiększenie zasobów wody oraz energie odnawialną.

5. Wdrażanie programu poprawy organizacji przestrzennej gospodarstw rolnych (min. poprzez scalanie gruntów).

Uzasadnienie: duże rozdrobnienie gruntów rolnych, przy stosunkowo małym obszarze gospodarstw charakteryzuje się niską przydatnością do produkcji rolnej. Poprawa organizacji przestrzennej spowoduje duże korzyści ekonomiczne wynikające ze

zmniejszenia nakładów na transport, mechanizację, pracę itd. Dążenie do bardziej efektywnego rolnictwa.

6. Małe przetwórstwo w gospodarstwie – wspieranie przetwórstwa niszowych produktów, produktów regionalnych i ekologicznych poprzez promocję, zakup maszyn i technologii (skrócenie łańcucha żywnościowego....)

Uzasadnienie: poprawa dochodowości gospodarstw rolnych, wykorzystywane do przetwórstwa produkty pozyskiwane bezpośrednio z pola lub od zwierząt. Krótki łańcuch od pola do konsumenta umożliwiłby całkowite ograniczenie środków konserwujących przedłużających przydatność produktów do spożycia. Łatwiejszy dostęp rodzimej żywności.

B. ROZWÓJ OBSZARÓW WIEJSKICH

1. Ustanowienie sprawnego systemu transferu osiągnięć naukowych do praktyki rolniczej poprzez zainteresowanie bodźcowe nauki, doradztwa i rolników.

Uzasadnienie: potencjał naukowo-badawczy jest niedostatecznie wdrażany do praktyki, a znaczenie transferu wiedzy i innowacji będzie rosło. Dużą rolę w usprawnieniu tego procesu może spełniać doradztwo rolnicze. Związane jest to również z poziomem kompetencji informatycznych rolników co przekłada się na trudności w transferze wiedzy, a efektem jest bardzo niska innowacyjność w rolnictwie.

2. Tworzenie i rozwój spółdzielczości w zakresie produkcji rolniczej i przetwórstwa rolno-spożywczego.

Uzasadnienie: agregowanie gospodarstw specjalizujących się w danym zakresie produkcji podniesie ich konkurencyjność (zupełnie brak jest takich podmiotów często w niszowych produktach typu len, konopie, zioła, chmiel, tytoń, niewiele podmiotów działa w zakresie magazynowania i przetwarzania owoców i warzyw, usługach). Odtworzenie spółdzielczości w obszarze województwa lubelskiego jest szczególnie ważne ze względu na duże rozdrobnienie rolnictwa. Średnia wielkość powierzchni gruntów rolnych w gospodarstwie rolnym wg. ARiMR w woj. lubelskim - 7,86 ha i jest niższa od średniej krajowej – 10, 81 ha.

Celem działania byłoby:

- zwiększenie konkurencyjności w negocjacjach handlowych, obniżenie kosztów produkcji, ułatwienie sprzedaży produktów i zakup środków produkcji, tworzenie miejsc pracy na obszarach wiejskich.

Działanie realizowane byłoby poprzez tworzenie udogodnień, systemu zachęt, dostępność kredytowania przedsięwzięć, możliwość prowadzenia handlu hurtowego i detalicznego. W rozwiązaniach systemowych promowanie modelu „od pola – do stołu” eliminującego pośrednictwo w handlu.

Obecna świadomość i wiedza rolników nt. spółdzielczości, zasad tworzenia i funkcjonowania jest niska. Jako jeden z elementów planu powinny być szkolenia informacyjne, ułatwienia i zmiany w prawie spółdzielczym - likwidacja barier prawnych .

3. Promocja i wsparcie marketingowe produktów regionalnych Lubelszczyzny.

Uzasadnienie: rozwój rynku produktów tradycyjnych i regionalnych, pozwalający na dywersyfikację dochodów rodzin rolniczych, rozwój mikroprzedsiębiorstw oraz małych gospodarstw rolnych, które zachowały tradycyjne metody chowu zwierząt i produkcji roślinnej. Rynek produktów tradycyjnych i regionalnych to ochrona i wsparcie rozwoju lokalnych targowisk, lokalnych punktów gastronomicznych i restauracji, w tym karczm

polskich. Rynek tych produktów może przyczynić się do ochrony dawnych lokalnie uprawianych roślin, zwierząt, zawodów oraz dziedzictwa kulturowego wsi.

4. Poprawa infrastruktury na obszarach wiejskich .

Uzasadnienie: jednym z czynników ograniczających rozwój obszarów wiejskich jest niedostateczna infrastruktura techniczna, ograniczająca możliwości inwestycyjne na tych obszarach, jak też obniżająca jakość codziennego życia mieszkańców. Najważniejszym wyzwaniem jest poprawa jakości dróg, budowa lub modernizacja kanalizacji, oczyszczalni ścieków, ujęć i sieci wodnej, wysypisk odpadów, gazyfikacja oraz zapewnienie dostępu do usług i zasobów Internetu zapobiegające wykluczeniu cyfrowemu. Odbywać by się to mogło również poprzez tworzenie uzbrojonych technicznie „stref przemysłowych” w wyznaczonych obszarach gminy/wsi.

5. Tworzenie warunków na rzecz różnicowania działalności gospodarczej w kierunku pozyskania i tworzenia alternatywnych źródeł dochodów rodzin rolniczych .

Uzasadnienie: duże rozdrobnienie gospodarstw i ich małe powierzchnie mogą być podstawą do poszukiwania alternatywnych źródeł dochodów. Warunki klimatyczne i przyrodnicze województwa lubelskiego oraz bogate walory krajobrazowe i kulturowe mogą sprzyjać szczególnie rozwojowi turystyki i rekreacji.